

ДО
Председателя на Научното жури,
определено със Заповед № РД 38-104 на
Ректора на Софийски университет „Св.
Климент Охридски“

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: Дисертационен труд на тема: „Социални аспекти на регионалната ефективност в България в контекста на Стратегията „Европа 2020“, разработен от Руслан Тимерфаязович Нургалиев, докторант към Софийски университет „Св. Климент Охридски“ с научен ръководител доц. д-р Марин Русев, за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност 01.08.02 „Икономическа и социална география (Планиране и управление на териториални системи)“

от доц. д-р Спартак Керемидчиев - Институт за икономически изследвания на БАН; хабилитация за доцент - Свидетелство № 22919 от 14.4.2005 г., научна специалност „Икономика и управление“, член на Научното жури по настоящия конкурс.

I. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от 202 страници, в т.ч. основен текст от 177 страници, списък на научните приноси, списък на публикациите на докторанта по темата на дисертационния труд, списък на използваната литература и четири приложения. Използваната литература включва 269 източника на английски, български и руски език.

Структурата на изследването е изградено на основата на два фокуса: социалната регионална ефективност и регионалната политика в България. По този начин основната част на дисертационния труд е групирана в четири основни глави, заедно с увод и заключение. В първата глава е представена теорията и методиката на изследването. Втората глава е посветена на социалната ефективност в ЕС през призмата на Стратегията „Европа 2020“. Третата глава се занимава със социалната ефективност в България като страна член на ЕС. В четвърта глава се разглеждат проблемите на социалната ефективност в българските региони.

Основните резултати от дисертационния труд са представени в девет публикации, в т.ч. пет самостоятелни и четири в съавторство, две статии в специализирани издания (сп. Геополитика и Годишник на Геолого-географски факултет на СУ) и седем в сборници от семинари, конференции и интернет сайт. Три от публикациите са на английски, а останалите са на български език.

Авторефератът синтезирано отразява основните моменти от дисертационния труд. В него са представени основните тези и приноси на автора, което позволява бърз достъп до работата и постигнатите научни резултати.

II. Оценка на научните и практическите резултати в дисертационния труд

1. Темата на дисертацията е особено актуална по две причини: първата, е породена от засилващите се социални дисбаланси и задълбочаване на регионалните различия (не само в България), а втората произтича от процеса на регионално планиране в ЕС, като в момента се нанасят основните контури на бъдещата регионална политика в страната. Авторът си поставя за задача да регионализира социалната политика, което е неразработено и поради това е слабо използван инструмент на тази политика.
2. Конструкцията на разработката е логична, с нея се поставя солидна основа за получаване на сериозни научни и научно-приложни резултати. Изложението е задълбочено, последователно, използван е професионален език и терминология. Заключението обобщава постигнатите резултати и направените предложения за промени в политиката.
3. В първата глава на дисертацията авторът умело се ориентира в лабиринта от различни теоретични постановки за същността и съдържанието на регионалната ефективност, разкрива и релациите между нея и социалната ефективност. В тази глава е направен и аргументиран изборът на основните методи на изследването – „Вроцлавската таксономия“ и Центрографския метод.
4. Във втората глава, чието заглавие не съответства на съдържанието, авторът синтезирано представя различни политики, приети в ЕС в рамките на Лисабонската стратегия и Стратегия „Европа 2020“ и критични оценки за ефектите от тяхното прилагане. Тази глава завършва с преглед на изследвания на български автори на различни социално-икономически проблеми на страната основно по време на прехода към пазарна икономика, както и проблеми на регионални социални и демографски различия.
5. В третата глава Р. Нургалиев прилага метода на „Вроцлавската таксономия“ и извежда четири групи таксони, в които попадат страните на ЕС, в зависимост от степента им на социално развитие. Също така той изчислява дължината (модула) на вектора на социално развитие и на тази основа съставя карта на таксоните и подтаксоните в ЕС. Този резултат представлява първи оригинален научен принос на автора. За да обясни причините за различията в социалното развитие, авторът се насочва към икономическата динамика и специализация на страните в ЕС.
6. Следващата четвърта глава е посветена на регионалната социална ефективност и регионалните различия в България. Авторът използва Центрографския метод и изчислява центъра на населението, центъра на икономическата активност за цялата страна и центрове на територия, население и икономическа активност поотделно за всеки от шестте български района от ниво 2. Този резултат представлява втори оригинален научен принос на докторанта.

7. В същата глава са направени изчисления за секторната специализация на областите през 2010 г., като е разгледана динамиката им в сравнение с 2001 г. Съставена е карта на секторната специализация на областите в страната. Този резултат също може да се оцени като оригинален научен принос на автора.
8. След това в четвърта глава чрез изчисляване на индекса на локализация на БДС по сектори спрямо населението по метода на Islam се прави оценка на равномерността на териториално разпределение на индустрията (вкл. на някои отрасли на индустрията), селското стопанство и услугите. На основата на 10 показателя чрез „Вроцлавската таксономия“ е направена оценка на междуобластните и вътрешнорегионални социално-икономически различия. Тези резултати съдържат четвъртия оригинален научен принос на автора.
9. В края на тази глава синтезирано са изведени предложения за промяна на политики в ЕС и България относно стимулиране насочването на инвестициите от Западна към Източна Европа и национални политики за изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ като приетия модел за полицентрично развитие на страната, заложен в Национална концепция за пространствено развитие и подкрепа за най-изостаналите райони в страната. В тази част също могат да се отбележат приносни моменти, които логично произтичат от направените вече анализи и изводи в дисертацията.

III. Критични бележки и препоръки

Към представената разработка бих отправил следните критични бележки и препоръки за бъдещите изследвания на докторанта:

1. Защитата на дисертация е свързано с прецизиране и аргументиране на теза на основата на предварително зададени хипотези. Такива не се съдържат в разработката или ако ги има те носят фрагментарност.
2. Измерването на регионалната и социалната ефективност трябва да съдържа показатели както за разходи, така и за резултати (ефекти). В преобладаващата си част използваните показатели са свързани само с разходите, но не и с постигнатите резултати.
3. Страстта на докторанта към използване на количествени методи в някои раздели на разработката е толкова силна, че създадената информация като че ли е самоцелна и не е достатъчно анализирана. Понякога тя не се използва достатъчно, за да се аргументират позициите на автора.
4. Първите две глави поставят основата на изследването и би било логично те да се обединят в една монолитна глава.
5. Бих препоръчал в бъдещата си работа Р. Нургалиев да продължи линията на започнатото изследване като обърне по-голямо внимание върху логическите връзки и резултати от използваните количествени модели.

IV. Заключение

В обобщение на представените аргументи и доказателства за качествата на представения дисертационен труд моята оценка е, че той напълно покрива изискванията, поставени в ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, което с пълна убеденост ми дава основание да предложа на уважаемите членове настоящото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 01.08.02 „Икономическа и социална география (Планиране и управление на териториални системи)“ на докторант Руслан Тимерфаязович Нургалиев.

Член на Научното жури:

доц. д-р Спартак Керемидчиев

22.04.2014 г.
гр. София